RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Asiantuntijalausunto
E 32/2024 vp

Pvm/Datum/Date 30.5.2024
Dnro/Dnr/DNo 3098/00.00.01.00.02/2024

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

E 32/2024 VP VALTIONEUVOSTON SELVITYS: EU:N KRIISIVARAUTUMISEN JA RESILIENSSIN VAHVISTAMINEN; SUOMEN NÄKEMYKSIÄ VARAUTUMISUNIONISTRATEGIAN VALMISTELUUN

Yleisiä huomioita

Ruokavirasto pitää valtioneuvoston selvityksessä esitettyjä näkemyksiä ja kantoja tärkeinä ja kannatettavina. Ruokavirasto tukee varautumisunionistrategian laatimista ja Euroopan unionin varautumisen ja resilienssin vahvistamista sekä kriisitoiminnan kokonaisvaltaista, koordinoitua, kaikkia sektoreita kattavaa kriisivarautumista. Jäsenvaltioiden välinen vahva yhteistyö, materiaalinen varautuminen esim. RescEU-tyyppisten varastohankkeiden avulla sekä jäsenvaltioiden välinen avunanto tukevat selviytymistä ja jatkuvuutta erilaisissa kriiseissä.

Ruokavirasto yhtyy vahvasti siihen selvityksessä esitettyyn näkemykseen, että kukin jäsenvaltio on vastuussa omasta varautumisestaan ja huoltovarmuudestaan ja että EU-tason toimilla vain täydennetään ja vahvistetaan kansallisia rakenteita tarpeelliseksi katsotulla tavalla, kuitenkaan toimivia kansallisia rakenteita heikentämättä. Ruokavirasto yhtyy siihen selvityksessä esitettyyn näkemykseen, että Suomen hyvin toimiva, maamme tarpeisiin täsmäten rakennettu huoltovarmuusjärjestelmä omavaraisuustavoitteineen sekä maamme kokonaisturvallisuuden verkostomainen toimintamalli ovat sisällöltään ja rakenteeltaan hyvä ja toimiva perusta myös muuttuneessa toimintaympäristössä muutosten edellyttämiin haasteisiin vastaamiseksi.

Ruokavirasto korostaa lausunnossaan ruokaturvan ja ruokahuollon merkitystä eli sitä, että Suomi pystyy tuottamaan kriisitilanteessa omavaraisesti ruokansa ja että myös ruoan tuotanto ja jakelu (infrastruktuuri- ja logistiikka) toimivat. Omavaraisuusasteemme ei ole korkea ja olemme kiinteästi osa kansainvälistä elintarvikekauppaa. Olemme hyvin riippuvaisia tuonnista tiettyjen raaka-aineiden osalta.
Ruokahuollon häiriötilat voivat johtaa hyvinkin laaja-alaisiin häiriötilanteisiin ja aiheuttaa kansalaisissa turvattomuuden tunnetta. Ruokahuolto voi olla myös sotilaallisten toimien kohde. Ruokavirasto korostaa myös hyvinvoivien ja terveiden metsien merkitystä osana kansallista huoltovarmuutta.
Selvitys tukee tärkeänä asiakirjana myös Ruokaviraston omaa toimintaa sekä viraston ja sen toimialan tilannekuvan ylläpitämistä ja jatkotoiminnan suunnittelua kriisien hoitamisessa sekä viraston varautumisen vahvistamisessa jatkossa, joita meneillään oleva Venäjän/Ukrainan -tilanne viraston tehtävien, toiminnan ja varautumisen osalta jo koskettaa.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Asiantuntijalausunto
E 32/2024 vp

Pvm/Datum/Date 30.5.2024
Dnro/Dnr/DNo 3098/00.00.01.00.02/2024

Ruokaviraston tehtävät

Ruokaviraston tehtäviä ovat elintarvikkeiden ja maa- ja metsätalouden tuotantopanosten turvallisuuden ja laadun turvaaminen, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden edistäminen, korkealaatuisen ruoan tuottamisen edellytysten ja maaseudun elinvoimaisuuden turvaaminen sekä luonnonvarojen kestävän kehityksen edistäminen ruokaketjussa. Viraston toiminta on osa yhteiskunnan turvallisuusstrategian (YTS) mukaista kokonaisturvallisuuden varmistamista, jossa virasto yhteistyössä muiden viranomaisten ja turvallisuustoimijoiden kanssa huolehtii yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen sekä sisäisen turvallisuuden varmistamisesta.

Ruokaviraston tärkeä rooli maamme varautumisen yhteistoimintamallissa on noussut erityisen näkyväksi koronapandemia- sekä Venäjä/Ukraina - tilanteissa, joiden valtakunnalliseen hoitoon virasto on osallistunut aktiivisesti vastaten keskusvirastona oman toimintansa lisäksi tehtäväalueensa alue- ja paikallishallinnon viranomaisten (ELY-keskukset, Aluehallintovirastot ja kunnat) ja toimialan elinkeinonharjoittajien ohjeistuksesta sekä viestinnästä ja tilannekuvan ylläpitämisestä kriisitilanteessa toimialan viranomaisketjussa yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön, hallinnonalan virastojen ja muiden toimintaan kytkeytyvien turvallisuusviranomaisten kanssa. Ruokavirasto on lisäksi pystynyt tarjoamaan korkeaa elintarvikeketjun häiriötilanteisiin ja riskinarviointiin liittyvää asiantuntemustaan ja laboratoriokapasiteettiaan pandemiatilanteen hoitamiseen.

Yksityiskohtaisia huomioita

Seuraavaan on koottu muutamia Ruokaviraston huomioita:

- Euroopan elintarviketurvan kriisivalmius- ja kriisinhallintamekanismia käsittelevä asiantuntijaryhmä (EFSCM) lisää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa jäsenvaltioiden, sidosryhmien ja komission välillä asioista, jotka liittyvät ruokahuoltoon ja -turvaan. Mukana on edustus maa- ja metsätalousministeriöstä ja Ruokavirastosta.
- CAP27-uudistus tukee huoltovarmuutta – kannattava tuotanto, maaseudun elinvoimaisuus, suomalaisen maaseudun voimavarojen saanti käyttöön myös kriisiaikana.
- Selvityksessä ei ole huomioitu tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa, esimerkkinä ruokaturvan turvaamiseksi uusien tuotantotapojen kehittäminen ja tutkiminen ruokaturvan turvaamiseksi ja siihen liittyvää EU-lainsäädännön tarkastelu. Korkeatasoinen ja kattava tutkimusinfrastruktuuri on välttämätöntä huoltovarmuuden kannalta ja tukee innovaatiokyvykkyyttä.
- Ilmastotoimet ovat tärkeitä (esim. energiaomavaraisuuden nostaminen ja keinolannoitteiden korvaaminen kierto- ja biolannoitteilla ja lannalla), mutta niiden toteuttamisen laajuutta ja aikataulua on huolellisesti arvioitava myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Asiantuntijalausunto
E 32/2024 vp

Pvm/Datum/Date 30.5.2024
Dnro/Dnr/DNo 3098/00.00.01.00.02/2024

- Infrastruktuuri on myös kytköksissä osaamiseen. Ilman tutkimusinfrastruktuuria ei ole mahdollista säilyttää kattavaa osaamista.

Lopuksi

Ruokavirasto pitää erityisen tärkeänä maamme varautumisen, kriisivalmiuden ja kokonaisturvallisuuden varmistamisen kannalta jäsenvaltioiden välisen yhteistyön lisäksi keskus-, alue- ja paikallishallinon viranomaisten, elinkeinon ja muiden toimijoiden yhteistyötä, viestintää ja yhteisen tilannekuvan ylläpitämistä ja näiden toimintojen vahvistamista Suomen ja EU:n turvallisuus- ja toimintaympäristön muututtua aiempaa haastavammaksi. Varautumisen kehittämiseksi ja tehostamiseksi virasto näkee ensiarvoisen tärkeäksi toimi- ja tehtäväalakohtaisten valmiusharjoitusten järjestämisen.

Ruokavirasto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa valiokunnassa tämän viraston toiminnalle tärkeän selvityksen johdosta. Ruokavirasto on erittäin motivoitunut toiminaan aktiivisesti selvityksessä esitettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi yhdessä muiden viranomaisten ja turvallisuustoimijoiden kanssa.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7